

PRIJEVOZ STVARI MOREM — ZASTARA — PRIMJENA PRAVA

VIŠI PRIVREDNI SUD HRVATSKE

Presuda br. II Pž-351/88-2 od 13. 04. 1988.

Vijeće: mr. Veljko Vujović, mr. Pave Dević, prof. dr. Branko Jakaša

Na zastaru potraživanja iz ugovora o prijevozu stvari morem primjenjuju se odredbe Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi, a ne propisi koji vrijede za zastaru iz deviznoga poslovanja, pa i kada se vozarina duguje u devizama

Prvostepeni sud je, primijenivši odredbu čl. 679. st. 1. Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (Službeni list SFRJ broj 22/77, 13/82 i 30/85 — u nastavku teksta: ZPUP) prihvatio prigovor zastare potraživanja istaknut od tuženih i presudom broj P 5629/87 od 27. X. 1987. tužitelja odbio s tužbenim zahtjevom da mu prvotuženik, s kojim je sklopljen ugovor o prijevozu stvari i drugotuženi otpremnik (špediter) isplate iznos od dinara 1,927,703 spp kao dinarsku protuvrijednost od USA \$ 8.413,54 koliko iznosi 70% stranih troškova prijevoza na inozemnoj relaciji za obavljene prijevoz brodovima »Velenje« (teretnica broj 1/83 — E) i »Kamnik« (teretnica broj 3/83 — E) obračunatih temeljem čl. 127. st. 1. tada važećeg Zakona o deviznom poslovanju i kreditnim odnosima s inozemstvom (Službeni list SFRJ broj 15/77 i Odluke o uvjetima i načinu prijenosa deviza na davaoče usluga u međunarodnom robnom prometu u 1983. godini (Službeni list SFRJ broj 8/83 — u nastavku teksta: Odluka).

Pravovremeno podnesenom žalbom tužitelj pobija presudu navodeći da je prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je tužitelja odbio s tužbenim zahtjevom prihvativši prigovor zastare zahtjeva za ostvarenje potraživanja polazeći od odredbe čl. 679. st. 1. ZPUP umjesto od propisa kojima se regulira devizno poslovanje i prema kojima zahtjev za ostvarenje potraživanja zastaruje u roku od tri, a ne jedne godine.

Predložio je da se presuda preinači i tužbeni zahtjev, kako je usklađen sa Zakonom o deviznom poslovanju (Službeni list SFRJ broj 66/85 — u nastavku teksta: ZDP), prihvati u cijelosti.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Drugostepeni sud je žalbu odbio iz ovih razloga:

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga iz čl. 365. st. 2. ZPP ovaj drugostepeni sud je utvrdio da je presuda pravilna i zakonita.

Presuda je donesena u postupku u kojem nije počinjena bitna povreda odredaba parničnoga postupka iz čl. 354. st. 2. ZPP.

Na potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje prvostepeni sud je pravilno primijenio materijalno pravo kada je kod ocjene prigovora zastarc potraživanja pošao od odredbe čl. 679. st. 1. ZPUP prema kojoj potraživanja iz ugovora o iskorištavanju brodova, osim ugovora o prijevozu putnika i prtljage, zastarijevaju nakon proteka roka od godinu dana.

Navedeni propis se primjenjuje kao *lex specialis* s obzirom da se potraživanje tužitelja — brodarka na platež vozarine temelji na ugovoru o iskorištavanju brodova, pa se na istom pravnom poslu zasniva i njegovo potraživanje u devizama bez obzira na to što su način i uvjeti isplate u devizama predviđeni posebnim propisima (odlukom i uputstvom).

Iz navedenih razloga se na sporni odnos među strankama ne primjenjuje odredba čl. 374. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (Službeni list SFRJ, broj 29/78 i 38/85 prema kojoj međusobna potraživanja društvenih i pravnih osoba iz Ugovora o prometu robe i usluga te potraživanje naknade za izdatke učinjene u vezi s tim ugovorima zastarjevaju za tri godine, kako to navodi tužitelj u žalbi.

Pri tome, zastarjevanje počinje teći od dana kada je obvezi trebalo udovoljiti (čl. 679. st. 5. toč. 1. alineja 3. ZPUP), a to znači od dana kada je korisnik usluge izvršio plaćanje uvoza (toč. 4. Odluke).

Pravilno je postupio prvostepeni sud kod tako zauzetog pravnog stajališta, utvrdivši na temelju potvrda Ljubljanske banke, Gospodarske banke Ljubljana broj 5026008 od 26. IX. 1983. i Splitske banke broj 1705-IP od 25. II. 1983. da je od izvršenog plaćanja uvoza do podnošenja tužbe (8. II. 1985.) protekao rok od godine dana, prihvatio prigovor zastare zahtjeva za ostvarenje utuženog potraživanja i tužitelja odbio s tužbenim zahtjevom.

Cijeneći da iz navedenih razloga nisu ostvareni žalbeni razlozi, kao ni razlozi na koje ovaj drugostepeni sud pazi po službenoj dužnosti, valjalo je temeljem čl. 368. ZPP odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi presudu prvostepenoga suda.

Pave Dević

Gornje je stajalište potvrdio Vrhovni sud Hrvatske svojom presudom broj II Rev — 15/1989-2 od 9. 05. 1989. u vijeću sastavljenom od sudaca Veseljka Šeparovića, Vladimira Drakulića, Ilije Čuljata, Augusta Husinca i Gordane Gasparini.

Navedena presuda glasi:

Prvostepenom presudom koja je potvrđena presudom Višeg privrednoga suda Hrvatske od 13. travnja 1988. br. Pž-351/1988-2 odbijen je tužbeni zahtjev kojim je tužitelj zahtijevao isplatu dinarske protuvrijednosti za 8.413,54 US \$ i ujedno je odlučeno da tuženiku »Transjug« Rijeka naknadi parnični trošak od 27.800 din.

Protiv pravomoćne drugostepene odluke reviziju je izjavio tužitelj zbog pogrešne primjene materijalnog prava nalazeći da konkretni spor ne proizlazi iz osnova ugovora o prijevozu, već iz uvoznog posla u međunarodnom robnom prometu u kojem se jedino primjenjuju devizni propisi, što pak, s obzirom na istaknuti prigovor zastare potraživanja, nalaže primjenu odredaba Zakona o obveznim odnosima (čl. 374. ZOO) a ne odredaba Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi kako to pogrešno nalaze nižestepeni sudovi.

Na podnesenu reviziju nije odgovoreno niti se nadležni javni tužilac izjasnio.

Revizija nije osnovana.

Među strankama nisu sporne važne činjenice da je u mjesecu ožujku i rujnu 1983. g. tužitelj svojim brodovima izvršio pomorski prijevoz robe za II-tuženika »Transjug« Rijeka (Špediter) na relaciji SAD — Jugoslavija, da je izvršeni prijevoz robe fakturiran u dinarima, što je pak I-tuženi »Ina-Commerce« Zagreb (konačni korisnik prijevoza) doznakama u toj istoj godini i platio.

Zahtjev tužitelja je ustvari devizno potraživanje (vozarina) utemeljeno na odluci o uvjetima i načinu prijenosa deviza na davaoca usluga u međunarodnom robnom prometu.

Sudovi su i po mišljenju ovog suda za pravilno rješenje prigovora zastare potraživanja s pravom otklonili primjenu odredaba Zakona o obveznim odnosima, jer se s obzirom na istaknuta važna činjenična utvrđenja u konkretnom slučaju radi o potraživanju koje je nastalo po osnovi ugovora o iskorištavanju brodova, dakle, iz osnova prijevoza robe, a takva potraživanja zastarijevaju nakon proteka roka od jedne godine, kako to proizlazi iz propisa koji se i imaju primijeniti na ovakav slučaj (čl. 679. st. 1. toč. 1. st. 3. ZPUP-a) što je pak u konkretnom slučaju i nastupilo s obzirom na utvrđenje da je odgovarajuće plaćanje izvršeno preko banaka (25. veljače i 26. rujna 1983.) a tužba je podnesena 8. veljače 1985. g. Dakle, nema pogrešne primjene materijalnog prava, a budući da nema ni onih povreda postupka na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti (čl. 386. ZPP), to je reviziju tužitelja kao neosnovanu trebalo odbiti (čl. 393. ZPP).

Veljko Vujović

Summary

CARRIAGE OF GOODS BY SEA — LIMITATION — APPLICATION OF LAW

The provisions of the Yugoslav Maritime and Internal Navigation Act are applied on limitation of claim from contract of carriage of goods by sea, not the provisions which are valid for limitation from foreign business transaction, even if the freight should be paid in foreign currency.